

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro}. 65.

10. Czerwca 1825.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— Z *Wiednia* d. 25. *Maia*. —

Gazety Medyolańskie piszą: »N. Pan raczył w d. 16. z. m. w towarzystwie Arcy-Xięcia Wice-Króla zwiedzić szpital cywilny, laboratorium i sale do operacyi, gdzie Monarcha wszystko oglądał dokładnie i pochwałił ulepszenia, przedsięwzięte od ostatniego w roku 1816 zwiedzania tego instytutu przez N. Pana. Ztąd udał się Monarcha do domu podrzutków w klasztorze S. Katarzyny *alla Ronta*, i podobnie w najmniejszej wchodził szczegóły. Na uwagę Monarchy, iż w roku 1816 więcej było w tym instytucie dzieci, jak teraz, odpowiedziano: że dzieci zdolne do roboty w polach oddano na wieś. Ze względu połączonych z tym zakładem instytutów położniczego i sztuki babczenia, przetożono Monarsze dla porównania jeneralne tabelle tego instytutu z r. 1824 i dziełnik od czasu, w którym N. Pan takowy Swoją obecnością zaszczycił.«

»Podczas, gdy N. Pan wspomniany zakład oglądał, N. Pani zwiedzała dom sierót dla dziewcząt, wypytywała się z macierzyńską troskliwością o sposób utrzymania i nauki i była na katechizinie.«

»W d. 17. *Maia* NN. Cesarstwo i Królestwo Obojczy Sycylii, iakoteż Arcy-Xięże Rainer i Xięże Salerno wraz z Swoimi Matłżonkami zwiedziły między 10 i 11 godziną rano galerye i bibliotekę Brery, przyjeźci przy wntyciu do pałacu przez Prezydenta C. K. Akademii, Hrabiego Ludwika Castiglione i Przełożonych innych zbiorów w tymże ginachu umieszczonych. W Galeryi przedstawiono N. Panu korpus Professorów Akademicznych, poczem Nayiaśniejsze Osoby raczyły oglądać wystawę sztuk, szczególniej roboty nauczycieli akademicznych, uczniów i innych artystów. Ztąd wszyscy poszli do galeryi, gdzie wystawione były starożytne obrazy, i poświęcili Swą uwagę zebrany tamże skarbowi sztuki. Z Akademii udały się Nayiaśniejsze Osoby do biblioteki, do tego zupełnie przez Dóm panujący Austriacki założonego bogatego zbioru książek, gdzie Pod-Bibliotekarz Opat Morali na uroczyść pobytu NN. Cesarstwa w Medyolanie miał zaszczyt ofiarować poemat w języku Greckim ułożone. NN. Osoby oglądały między innymi nie-

które dawne Kodexa, wielki systematyczny katalog, którego układ N. Pan pochwalił, i jeszcze nieukończony globus. N. Cesarzowa i Arcy-Xiężna Wice-Królowa raczyły: od Bibliotekarza przyjąć dwa dzieła przez niego napisane, to jest: »O obyczajach i zwyczajach dawnych Greków« i »panowaniu Maurów w Hiszpanii«, iakoteż dzieło N. Panu poświęcone: *Monumento di S. Ambrogio*.

Gazeta Goryczyńska z d. 21. *Maia* zawiera, co następuje: »W d. 15. t. m. iako w d. imieniu Arcy-Xiężniczki Zofii, otworzono tu Styryjską Kasę oszczędności. W pierwszych dwóch dniach urzędowania tego instytutu, weszło w dobrowolnych darach 1054 ZR., w składkach procentowych 1,922 ZR. 6 kr., razem 2976 ZR. 6 kr. w M. K., z czego umieszczono zaraz 2,840 ZR. na 5 procentu. Przyczem nieznaomy przysłał 100 ZR. w M. K. z oświadczeniem, aby z tego umieszczono 20 z kapitału po 3 ZR. na imię C. K. Wyższego Nadzoru Skół Nienieckich, a 10 z kapitału po 4 ZR. na imię C. K. Dyrekcji Gynnazjalney w Styryi, przeznaczając je na uposażenie potrzebnych i pilnych uczniów w końcu terażniejszego roku szkolnego, którym rozdane być mają książeczki zapisane składki podług statutów. Przez tę szlachetną i wspaniałomyślną czynność, przez którą osiąga się potroiny cel, — nagroda pilności — wsparcie talentu i potrzeba wskazania młodzieży niezmiernie potrzebny, chociaż iey rzadko właściwey cnoty oszczędności, reprezentacya kassy oszczędności widzi się nie tylko zaszczyconą i uradowaną, ale oraz i obowiązana, takową z nayszczerzym wyrazem wdzięczności podać do wiadomości publiczney, w przekonaniu, że przez to publiczność będzie pobudzona do udziału dla tego dobroczynnego instytutu kassy oszczędności.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Wielka Brytania i Irlandya.

W d. 17. *Maia* w Izbie Wyższej, iak donieśliśmy Hrabia Donoughmore uczynił wniosek do powtornego odczytania bilu emancypacyi. Pytał się, iakim sposobem Anglicy, tak dumni ze swojej wolności, mogą trzymać w niewoli swoich Katolickich braci? Lord Colchester (P. Abbot,

dawniej Mówca Izby Niższej) twierdził, że Katolicy mają dosyć miejsc przy cie, w wojsku, marynarce, i w sądownictwie. Mówią wiele o tolerancyi innych Narodów, atoli Anglii różni się swém położeniem; Monarcha nieograniczony może wnet osiągnąć niebezpiecznego poddanego; w Anglii postępowanie sądowe nadzwyczajnie powolne. Wniósł ón jako dodatek, na odroczenie drugiego odczytania bilu na sześć miesięcy (podobne odrzuceniu). Margrabia Anglesa popierał dodatek. — Hrabia Darnley mówił przeciwko temu, ponieważ byłoby szlachetniej i polityczniej podczas pokoju i pomyślności zezwolić Katolikom iako na łaskę, coby wśród zaburzeń politycznych może wymódz mogli; iesli teraz można Irlandyją utrzymać na wodzy 24,000 ludzi, to iednak mogą zayść okoliczności, w których to nie będzie więcej podobnem. — Biskupi Landoff i Chester głosowali za dodatkiem. Biskup Norwickski okazał przeciwnie, że ustawodawstwo, pod którym stękaia, jest niepolityczne, przykazaniem religii Chrześcijańskiej, i tylko zrobione, aby Kościół Protestański był zaufania pozbawiony; niestuszne, ponieważ ieszcze dotąd karze przewinienie oyców na wnukach. — Margrabia Landsdown przywiódł, że Katolicy w Prusach, Szwecyi, Danii, Hannoverze i t. d. są nawierniejszymi poddanymi, chociaż tam wszystkich praw cywilnych używaią; w Kanadzie pozostali Anglii wiernymi, podczas, gdy Presbiterianie obrócili się ku Francyi. — Lord Liverpool twierdził: Na pytanie emancypacyi Katolików trzeba koniecznie w sposobie zaprzeczającym odpowiedzieć, ponieważ pod Protestańcżą Konstytucyją W. Brytanii, Katolik nie może mieć równych praw z Protestantami; gdyby się emancypacyia utrzymała, tedy za Następstwo Tronu Protestańskiego w Anglii nie dałby 5 fenników (*five farthings*) i Anglii przestałaby być Państwem Protestańckiem. Bez emancypacyi, Katolicy Irlandzcy używaią większej towarzyskiej i politycznej wolności, iak Protestanci w iakimkolwiek Państwie Katolickiem Europy. — Lord Harrowby (Prezydent Rady Ministrów) i Lordowie: Fitz-Williams i Camden (obadwa niegdy Wice-Królowie w Irlandyi) mówili za Katolikami; Lord Kanclerz (Eldon za dodatkiem i przeciwko bilowi, który nazwał »zbiorem szaleństwa«, i o którym dosyć wiedzieć, że ma związek z podatkiem nadaiącym prawo do wyboru i bilem uposażenia. Poczem drugie odczytanie, iak wiadomo, 178 głosami przeciwko 130 odrzucono.

Izba Niższa trudniła się w d. 12. Maia bilem do podniesienia podatku wyborowego w Irlandyi. Lord Milton życzył nie rozpoczynać wprzód rozpraw nad samym bilem, dopóki los

emancypacy w Izbie Wyższej nie będzie wiadomy. P. Littleton, autor bilu, oświadczył, iż powstawać będzie na swój własny bill, gdyby emancypacyia nie przeszła. Sir Francis Burdett mówił zaś, iż w ostatnim przypadku ów bil, iakoteż drugi na uposażenie Duchowieństwa, będzie popierał, ponieważ ieden połączony z niepodległością Parlamentu, drugi z religijną wolnością. — Rozpoznanie bilu wyborowego odłożono iednak na d. 27. Maia. — P. Wallace otrzymał pozwolenie wniesienia bilu, w celu porównania wartości monety zdawkowej w Anglii i Irlandyi, ponieważ ieden Angielski szylling w Irlandyi o 1 penny (blisko 3 hr.) więcej znaczy, co handlowi Irlandyi z Angliją wiele czyni przeszkody.

Ilość banknotów puszczonek w Anglii roku zeszłego w obieg, podał niedawno ieden z Dyrektorów banku w Izbie Niższej na 20 milionów fun. szter.; tegoroczny wynosił mniej blisko 100,000 fun. szt.

Na ostatniem posiedzeniu Izby Niższej z d. 15. Maia na przełożenie Kanclerza Izby Skarbowej zezwolono 83 głosami przeciwko 27, aby krótnie iuz wspomnianemu P. Mac Adam dać wynagrodzenie 2,000 fun. szt. za wydoskonalenie budowania dróg.

P. Brougham zapowiedział w d. 19. w Izbie Niższej, że w d. 25. Maia będzie prosił o pozwolenie przełożenia bilu względem założenia uniwersytetu w Londynie.

Kapitał do założenia kolei żelaznych, które na przyszłość Angliją iak sieć przegradzać będą, przewyższa iuz sumę 20 mil. funt. szterl.

Listy z Bombay doniosły w d. 6. Maia, że całe miasto Rangoon stało się pastwą płomieni; wieść ta nie iest niczem innem iak przesadzonym wykładem zamiarów Birmańskich, umieszczonym iuz w listach urzędowych Sir A. Campbella do zapalenia miasta; i zrzuciła chwilowe spadnięcie papierów publicznych.

Urzędowy rozkaz Dyrektorów Kompanii Wschodnio-Indyjskiej stanowi, że gdy wojsko kompanii zrobi w Indiach zdobycz, iakowa przypadnie kompanii, a iesli wojsko Królewskie połączone z wojskiem Kompanii zyska zdobycz; iakowa należeć ma Koronie. Co z tej zdobyczy otrzymają wojska, iest tylko podarunkiem.

List prywatny przez Chyrurga w wojsku Indyjskim do przyjaciela iego w Londynie, zawięra między innymi: »Woyna z Birmanami iest może naykrwawszą, iaką kiedy prowadzono. Ci Kannibale nikomu nie przepuszczaią. Każdego ienca krzyżują, rozrznaią mu ciało i tak umiera. Zbolem wyznać muszę, iż wielu ludzi naszych podobna śmierć spotkała. My zaś tysiącami ich kła-

dziemy i wyciskamy ich z miejsc opalasadowanych tak szybko, iak tylko przed niemi staniemy. Niekiedy za zbliżeniem się naszego wojska zastaiemy po 40 do 50 iakby przymurowanych, zamykają oczy — i dają się rozstrzelać. Co często się wydarzyło. Czasem w znaczney sile wypadają z zasadzki, odrzynaia kilku naszych żołnierzy, lecz gdy widzą znaczną liczbę Europejczyków, zwracają się. Przed kilku tygodniami rzucono bombę do miasta nieprzyacielskiego, i 50 do 60 ludzi, kobiet i dzieci zbiegło się dla zobaczenia zapatu, za' awa ich trwała kilka sekund, albowiem bomba pękła i wszystkich pozabiiała.

Znany Lord Whitworth po krótkiey chorobie umarł w Knole. Po pokoju w Amiens był Posłem we Francyi.

Francyia.

Król po ukończonych uroczystościach Koronacyi przepędzi kilka dni w Compiègne, a w d. 6. Czerwca odprawi uroczysty wjazd w powozie koronacyyym do Paryża. Uroczystości w Stolicy rozpoczyna się w d. 6. Czerwca i trwać będą dni dziesięć. Król Jegomość będzie na przedstawieniu w każdym z Król: teatrów.

Monitor z d. 4. Maia zawiera rozporządzenie Królewskie, które przyrzeka uwolnienie od wszelkiey kary zbiegom wojska lądowego, którzy w ciągu dwóch miesięcy od dnia Koronacyi stawią się pod swoje chorągwie.

W d. 22. Maia odroczone zostały Królewską Odezwą obie Izby, z powodu uroczystości Koronacyi.

Włochy.

Podług wiadomości z Turynu, przybył w d. 19. Maia do tej Stolicy D. Antonio Ugarte nadzwyczajny Posel Jego Katolickiey Mości na Dworze Turyńskim.

Niemcy.

Książę Wilhelm Pruski i Gubernator twierdzy Związku Niemieckiego Moguncyi, po kilkotygodniowym pobycie w tém mieście poiechał znowu w d. 11. przez Hamburg i Kassel do Berlina.

Cesarzsko Austriacki przydujący Posel przy Związku Niemieckim, Baron Münch - Bellinghausen udał się dnia 25. Maia do Ces. Dworu w Medyolanie, gdzie jednakże kilka dni tylko ma zabawić.

Prussy.

W d. 21. Maia, obchodzono w zamku Król. w Berlinie zaślubienie Królowney Pruski Ludwiki, córki Króla Jmci Pruskiego z Xięciem Fryderykiem Niderlandzkim.

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy d. 29. Maia. —

Najjaśniejszy Cesarz i Król zaszczyć ra-

czył orderem Orła Białego. JW. Hr. Bernstorff, Ministra Spraw Zagran. Król. Pruskiego. Orderem S. Stanisława. Klasy I. JW. Ancillon, rzecz. tajnego Radcę Poselstwa N. Krola Pruskiego. Klasy II. JP. de Bullow Naczelnika Wydziału w Ministerium Spraw Zagran. Król. Pruskiego. Klasy III. JP. Józefa Kaczanowskiego zgo Sekretarza Kancelaryi Sekretaryatu Stanu. Klasy IV. JP. Franc. Gościmskiego Podsekretarza teyże Kancelaryi.

Dekretem z dnia 29. Marca Hrabia Jan Zamoyski, pracuiący w Kancelaryi Królewskiej Sekretaryatu Stanu, mianowany został Kamerjunkerem Dworu Królestwa Polskiego.

Jego Królewiczowska Mość Xiążę Oranii, Następca Tronu Niderlandzkiego, d. 27. w południe przybył do Warszawy.

Hrabia Czerniszew Jenerał Adjutant J. C. K. M. tudzież Jenerał Pruski Larosz Starkenfels i iego Adjutant Baron Klejst przybyli do Warszawy.

Rzeczywisty Radca tajny Tatyszew w nagrodę gorliwości okazaney przy zawarciu dodatkowey umowy 20. Lutego (4. Marca) r. b. do konwencyi likwidacyynych interessów Kr. Polskiego z Dworem Wiedeńskim, otrzymał order Sgo. Alexandra Newskiego z brylantami.

Seym Królestwa Polskiego.

Posiedzenie Izb połączonych dnia 14. Maia Na posiedzeniu Izb połączonych dnia tego, odczytany został przez Członków Rady Stanu raport ogólny Rady Stanu z działań Rządu od czasu ostatniego Seynu, poczem obie Izby rozłączywszy się przystąpiły do wyboru Członków Kommissyów Seymowych.

Posiedzenie dnia 21. t. m. — W Izbie Senatorskiej. Na posiedzeniu dnia tego JW. Radca Stanu Woźnicki Zastępca Ministra Sprawiedl. wniósł do dyskusyi Senatu Oddział I. Xięgi I. Projektu Kodexu Cywilnego Królestwa Polsh. złożony z tytułów następujących: Tytuł wstępny. O skutkach i stosowaniu praw w powszechności. Tytuł Iwszy. O uzywaniu, pozbawieniu i zawieszeniu praw cywilnych. Tytuł 2gi. O zamieszkanu. Tytuł 3ci. O nieobecnych. Tytuły te po wystuchaniu Członków Kommiss. do praw cywilnych i kryminalnych jednoglosnością przyjęte zostały. — W Izbie poselskiej.

Na posiedzeniu dnia tego JO. Xże Lubeki Minister Skarbu wniósł do Izby Poselskiej ważny projekt do prawa: O ustanowieniu Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Królestwie Polskiem. Projekt ten wraz z zmianami dodatkami poczyniony wskutku narad Kommissyów Seymowych i Rady Stann, odczytany został Izbie przez Sekretarza Seymowego, poczem Członkowie Kommissyi do praw Skarbowych mając sobie

z kolei udzielany głos przez JWgo Marszałka, zdawali Izbie poselskiej sprawę z działań swoich wyurzaiając przytem opinią nad projektem pod rozważę Izby przychodzącym.

Posiedzenie d. 24. t. m. w Izbie poselskiej. Na posiedzeniu dnia tego zajmowała się Izba dalszym rozbiorem projektu do prawa o ustanowieniu Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego. Przy rozpoczęciu dyskusyi JO. Xże Lubecki Minister zawiadomił Izbę, że N. Pan mając sobie doniesione, iż przy dyskusyi Kommissyów Seymowych z Radą Stanu Art. 14. Projektu podwójney redakcyi z których iedna bezwarunkowe przyjęcie listów zastawnych nakazuje, zga zaś w przypadku ustąpienia pierwszeństwa Towarzystwu w Księgach hipotecznych od tego obowiązku uwalnia, równą liczbę miał głosów za iedną i zga, dozwolił raczej, aby Izba Poselska przez opdzielne nad tym artykułem kreskowanie względem redakcyi iego wyrzekła, poczem dopiero do głosowania nad całym projektem przystąpiła.

Posiedzenie d. 25. t. m. — W Izbie Senatorskiej. — Na posiedzeniu dnia tego, wniesiony był do Senatu przez Radę Stanu Oddział 2gi Xięgi I. Projektu Kodexu cywilnego Królestwa Polsk. złożony z Tytułów następujących: Tytuł IV. O Aktach Stanu cywilnego. V. O Małżeństwie. VI. O nieważności małżeństwa, o rozwiązaniu małżeństwa prawnie zawartego, i rozwiązaniu co do stołu i łoża, tudzież o skutkach cywilnych ztąd wypływających. Tytuły te, większością głosów 24 przeciwko 13 w Senacie przyjęte zostały. — W Izbie Poselskiej. — Dyskusyia nad projektem do prawa o ustanowieniu Towarzystwa Ziemskiego Kredytowego w Królestwie Polskim, na posiedzeniu dnia tego w Izbie Poselskiej ukończona została. Tak Artykuł 14. projektu pierwotney redakcyi, iako i sam projekt, większością głosów 86 przeciwko 26 w Izbie poselskiej przyjętemi zostały.

Posiedzenie dnia 27. t. m. W Izbie Senatorskiej. Na posiedzeniu dnia tego wniesione były do dyskusyi Senatu 3 następujące tytuły Xięgi I. Projektu Kodexu cywilnego Król. Polsk. iako to: Tytuł VII. O wywodzie rodu. Tytuł VIII. O przysposobieniu i opiece dobrowolney. Tytuł IX. O władzy Rodzicielskiej. Tytuły te iednomyslnością przyjęte w Senacie zostały. — W Izbie poselskiej JW. Radca S. Ilnicki wniósł projekt do prawa, zmieniający przepis Artykułu 53o Kodexu cywilnego względem dzierżaw i czynszów

wieczystych. Projekt ten większością głosów 51 przeciw 48 przyjęty został.

Posiedzenie d. 28. t. m. w Izbie poselskiej. JW. Radca S. Ilnicki wniósł projekt, zmieniający kary zamknięcia w domu poprawy Artykułami 375 i 393 Kodexu karnego Król. Polsk. ustanowione, na karę osadzenia w domu aresztu publicznego. Po przymówieniu się kilku Członków Kommissyi zgodnie z przedstawieniem Rady Stanu, Projekt wniesiony iednomyslnie przyjęty został. Na temże posiedzeniu tenże JW. Radca wniósł drugi projekt do prawa dodatkowego o podpalaczach, zmieniający w części przepisy Działu XVIII. Księgi I., tudzież Działu XI. Księgi II. Kodexu karzącego Król. Polsk. Dokończenie dyskusyi nad tym projektem, do następnego posiedzenia Izby poselskiej odłożone zostało. — Posiedzenie dnia 30. w Izbie Senatorskiej. JW. Radca Stanu Ralinowski wniósł do Senatu projekt do prawa o przywilejach i hypotekach, który po wysłuchaniu Członków Kommissyi do praw cywiln. i krymin. iednomyslnie przyjęty został.

W Izbie poselskiej ukończona została dyskusyia nad projektem do prawa o podpalaczach, poczem projekt tenże większością głosów 107 przeciwko 5 przyjęty został.

Posiedzenie d. 31. t. m. Izba poselska. W tymże porządku iak w Izbie Senatorskiej wprowadzony został do Izby poselskiej Oddział I. Xięgi I. Projektu do Kodexu cywilnego Król. Polsk., który większością głosów 91 przeciwko 8 przyjęty został.

Z Wyszogroda. Dnia 22. Maia 1825 w powrocie z obiazdu części kraiu Polskiego do Stolicy Królestwa Nayiaśniejszy Pan raczył przyiać spoczynek w domu obywatela Ignacego Krzemiuskiego. To pierwsze w dzieiach miasta Wyszogroda zdarzenie, tysiące zgromadziło ludu z odlegley nawet okolicy, pragnącego oglądać Oblicze Nayłaskawszego Monarchy. N. Pan przez 2 godziny zabawił w mieście; radość zaś ludu tak była wielką, że iać czuć tylko a nieopisać można. Gospodyni domu otrzymała w darze kosztowny *fermuar*, wszyscy zaś którzy byli szczęśliwi uslugiwać N. Panu, hojnie obdarzeni zostali. O 3ciey godzinie po południu opuścił N. Pan Wyszogrod odprowadzony do przewozu przez Wisłę, mnóstwem ludu błogosławiącego Oyca oyczyny.

Rossyia.

W wielu portach Krymu zamawiają znaczną ilość pszenicy Arnautki.

Do tego Numeru Gazety dołączony iest Numer 23. Rozmaitości.